

NORGES HØYESTERETT

Den 31. juli 2019 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Matheson, Noer og Bergsjø i

HR-2019-1468-U, (sak nr. 19-111355STR-HRET), straffesak, anke over kjennelse:

A (advokat John Christian Elden)

mot

Påtalemyndigheten (politivadokat Bernt Kallevik Dahlsveen)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder videre anke over kjennelse om ransaking og beslag av mobiltelefon.
- (2) A ble opprinnelig siktet for overtredelse av blant annet domstoloven § 198 tredje ledd for å ha foretatt ulovlig filmopptak fra vitneboksen med sin mobiltelefon under en pause i en straffesak i Bergen tingrett i januar 2019 der han selv var tiltalt. Telefonen ble beslaglagt av politiet på stedet.
- (3) A krevde telefonen utlevert eller spørsmålet om opprettholdelse av beslaget brakt inn for tingretten.
- (4) Påtalemyndigheten besluttet 25. februar 2019 å opprettholde beslaget og oversendte saken til tingretten for avgjørelse. Bergen tingrett avsa 27. februar 2019 kjennelse med slik slutning:
«Politiets beslutning om beslag i en Samsung mobiltelefon tilhørende A opprettholdes i medhold av straffeprosessloven § 208, jf. § 203.»
- (5) Etter krav fra Vest politidistrikt traff tingretten samme dag beslutning om at telefonen kunne ransakes.
- (6) Beslutningen ble anket til Gulating lagmannsrett som 20. mars 2019 avsa kjennelse med slik slutning:
«Bergen tingretts kjennelse av 27. februar 2019 oppheves.»
- (7) Opphevelsen var begrunnet i at siktede ikke var blitt innkalt til rettsmøte eller på annen måte gitt anledning til å uttale seg før tingrettens avgjørelse om å opprettholde beslaget.

- (8) Vest politidistrikt utvidet 9. mai 2019 siktelsen mot A for så vidt gjaldt filmopptaket i rettssalen til også å gjelde straffeloven § 266 om skremmende, plagsom eller annen hensynsløs atferd. A ble i henhold til siktelsens post I og II siktet for overtredelse av:

«I **Domstolloven § 198 tredje ledd**
for å ha foretatt **fotografering og/eller filmopptak av andre siktede under opphold i den bygning hvor rettsmøtet holdes**

Grunnlag:

Torsdag 24. januar 2019 ca. kl. 13:45 i rettssal V1 i Bergen tingretts lokaler i Valkendorfgaten 6 i Bergen, like i forkant av at rettsmøtet skulle gjenopptas, satt han i vitneboksen og filmet de tilstedeværende i salen, herunder de andre tiltalte i saken, med en mobiltelefon. Han delte deretter videoen via applikasjonen 'Snapchat' eller forsøkte på dette.

II **Straffeloven § 266**
for ved skremmende eller plagsom opptreden eller annen hensynsløs atferd å ha forfulgt en person eller på annen måte krenket en annens fred.

Grunnlag:

Til tid og på sted som beskrevet under post I, forholdt han seg som der beskrevet. Filmingen av de medtiltalte representerte etter omstendighetene en skremmende og/eller hensynsløs fredskrenkelse overfor de medtiltalte. Dette særlig fordi den fant sted i rettssalen under en alvorlig straffesak der A er ansett som hovedmann og hvor tiltalebeslutningen gjelder straffeloven § 79c.»

- (9) Siktelsen inneholdt også et punkt om overtredelse av politiloven § 30 nr. 1, jf. § 5.
- (10) Begjæringen om ransaking og beslag av eventuelle videoer/datafiler på mobiltelefonen ble på nytt brakt inn for tingretten, sammen med krav om fortsatt beslag av siktedes pass i forbindelse med en annen straffesak.
- (11) Bergen tingrett avsa 27. mai 2019 kjennelse med slik slutning:
- «1. **Påtalemyndighetens begjæring om fortsatt passbeslag frem til 11.07.2019 tas til følge.**
 2. **Påtalemyndighetens begjæring om ransaking av As Samsung mobiltelefon tas til følge.**
 3. **Påtalemyndighetens begjæring om fortsatt beslag av As Samsung mobiltelefon tas til følge.»**
- (12) Idet overtredelse av fotoforbudet i domstolloven § 198 bare kan straffes med bøter, ble ransakingsbeslutningen i sin helhet begrunnet i skjellig grunn til mistanke om overtredelse av straffeloven § 266.
- (13) A anket 19. juni 2019 avgjørelsen til Gulating lagmannsrett, som 5. juli 2019 avsa kjennelse med slik slutning:

«Anken forkastes.»

- (14) A har anket lagmannsrettens kjennelse for så vidt gjelder ransaking og beslag av mobiltelefonen til Høyesterett. Lagmannsretten gav ved beslutning 24. juli 2019 anken oppsettende virkning.
- (15) Anken gjelder lovanvendelsen. Det er i korthet gjort gjeldende at forholdet ikke rammes av straffeloven § 266. Filmingen kan ikke ha vært «skremmende». De medtiltalte som ble filmet, har i ettertid bekreftet at de heller ikke opplevde det slik. Tingretten – som lagmannsretten har sluttet seg til – har dessuten ikke drøftet om filmingen krenket en annens fred.
- (16) *Påtalemyndigheten* har tatt til motmæle og påstått at anken må avvises, subsidiært forkastes. Tingretten bygger på riktig lovforståelse når det vises til sakens alvor og siktedes rolle som hovedmann. Det må utvises forsiktighet med å legge avgjørende vekt på etterfølgende uttalelser fra de medtiltalte som ble filmet.
- (17) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at anken er en videre anke hvor utvalgets kompetanse er begrenset etter straffeprosessloven § 388. Anken gjelder lagmannsrettens lovanvendelse, som utvalget kan prøve.
- (18) For ransaking kreves at siktede med skjellig grunn kan mistenkes for en handling som etter loven kan medføre frihetsstraff, jf. straffeprosessloven § 192. Lagmannsretten har ved å slutte seg til tingrettens vurderinger kommet til at siktedes forhold rammes av straffeloven § 266, og at dette grunnvilkåret for ransaking dermed er oppfylt.
- (19) Straffeloven § 266 lyder:
- «Den som ved skremmende eller plagsom opptreden eller annen hensynsløs atferd forfølger en person eller på annen måte krenker en annens fred, straffes med bot eller fengsel inntil 2 år.»**
- (20) Bestemmelsen er en videreføring av straffeloven 1902 § 390 a, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) punkt 16.5. Gjerningsalternativet om personforfølgelse, som kom inn ved en lovendring i kraft fra 1. juli 2016, se Prop. 42 L (2015–2016), endrer ikke dette utgangspunktet.
- (21) For straffansvar stilles det etter ordlyden både et krav til handlingens karakter og til dens resultat. Bare den hensynsløse adferd rammes. Karakteristikkene «skremmende eller plagsom opptreden» må forstås som eksempler på slik adferd. Ordlyden gir her et tydelig varsel om at bare handlinger som ligger utenfor det som normalt kan anses akseptabelt, kan straffes. I Ot.prp. nr. 41 (1954) side 23 refereres uttalelser fra Straffelovrådet om forståelsen av bestemmelsen, som departementet sluttet seg til. Rådet uttaler der at «dagliglivets små krenkelser faller utenfor straffebudet». Videre heter det:
- «Hensynsløs er en ganske sterk karakteristikk og vil iallfall som oftest forutsette at atferden helt klart er moralsk forkastelig. Avgjørelsen må foretas konkret og omstendigheter som tid, sted og fornærmedes individuelle forhold vil få betydning ved bedømmelsen.»**
- (22) I tillegg kreves at handlingen «krenker en annens fred». Det er «sinnets integritet, dets krav på ro» som vernes, jf. Ot. prp. nr. 41 (1954) side 23.
- (23) I Rt-2014-669 avsnitt 17-18 oppsummeres rettstilstanden slik:
- «(17) På bakgrunn av ordlyden og de forarbeidsuttalelsene jeg har nevnt, legger jeg til grunn at en fredskrenkelse først blir straffbar etter § 390a dersom den går markert ut over slike**

ubehageligheter som alminnelig menneskelig samkvem regelmessig kan føre med seg. En krenkelse rammes således bare dersom den kan karakteriseres som «hensynsløs», eller som «kvalifisert klanderverdig», se Matningsdal og Bratholm, kommentarutgave til straffeloven, tredje del, side 230.»

(18) Det må foretas en konkret helhetsvurdering av om et forhold faller inn under bestemmelsen, jf. Rt-2010-845 avsnitt 14. Omstendigheter som når og hvor handlingen ble begått, om den hadde et aktverdig formål og fornærmedes opptreden vil ofte være sentrale elementer i denne vurderingen.»

(24) Lagmannsretten uttaler i sin kjennelse følgende om anvendelsen av straffeloven § 266:

«Hva angår beslag og ransaking av mobiltelefon, er lagmannsretten enig i at det foreligger skjellig grunn til mistanke for overtredelse av strl. § 266, og det er da hjemmel for ransaking og beslag med tanke på å sikre bevis.»

(25) I tingrettens avgjørelse, som lagmannsretten her har sluttet seg til, heter det:

«Det fremgår av siktelsen at A skal ha filmet de medtiltalte under hovedforhandlingen og at dette etter omstendighetene representerte en skremmende og/eller hensynsløs fredskrenkelse overfor de medtiltalte.

...

A har ikke benektet at han via programmet Snap filmet fra dommerbordet og nedover benkeradene hvor de medtiltalte og deres forsvarere oppholdt seg slik at de faktisk ble filmet. A forklarte at han gjorde det for å besvare en henvendelse fra sin kjæreste via samme program om hvordan det gikk i saken.

...

Filmingen skjedde i en pause under hovedforhandlingen i en alvorlig straffesak. A bekreftet i rettsmøtet at aktoratet anser A for å være hovedmannen i saken hvor tiltalebeslutningen gjelder grov dopingkriminalitet som ledd i aktivitetene til en organisert kriminell gruppe, jf. straffeloven (1902) § 60a og straffeloven (2005) § 79c. A bekreftet også i retten at en annen person har anmeldt A for trusler. I en sak av denne karakter anser retten, etter en totalvurdering, at filming av medtiltalte fra As side representerte en skremmende adferd som rammes av straffeloven § 266. At de medtiltalte etter fremlagte eposter opplyser at de i ettertid anser slik filming som uproblematisk, kan etter rettens vurdering ikke tillegges særlig vekt i denne saken. Det vises til As rolle i saken gjengitt ovenfor og sakens alvor.»

(26) Av tingrettens premisser fremgår at vedkommende som anså seg truet av A, ikke var blant dem som satt i rettssalen og ble filmet.

(27) Tingrettens avgjørelse om at filmingen rammes av straffeloven § 266 er ut fra det som er gjengitt, begrunnet i at opptaket ble foretatt i tilknytning til en alvorlig straffesak der A anses som hovedmann. Høyesteretts ankeutvalg kan ikke se at dette i seg selv er tilstrekkelig til at handlingen rammes av straffebudets objektive gjerningsinnhold. De medtiltalte som ble filmet, har heller ikke på noe tidspunkt gitt uttrykk for at de opplevde filmingen som skremmende, plagsom eller hensynsløs, og at den krenket deres fred. Det er i forlengelsen av dette naturlig å peke på at tingretten heller ikke har vurdert tiltaltes forsett i forhold til straffebudet om hensynsløs adferd. Høyesteretts ankeutvalg kan etter dette ikke se at tingretten bygger sin oppfatning av at handlingen er straffbar etter straffeloven § 266 på en riktig rettsoppfatning.

- (28) Lagmannsretten har ved bare å slutte seg til tingrettens konklusjoner, ikke reparert på tingrettens uriktige lovforståelse.
- (29) Begge avgjørelser blir etter dette å oppheve for så vidt gjelder ransaking og beslag i As mobiltelefon.
- (30) Kjennelsen er enstemmig.

S L U T N I N G :

1. Lagmannsrettens kjennelse 5. juli 2019 oppheves så langt den gjelder fortsatt beslag og ransaking av As Samsung mobiltelefon.
2. Tingrettens kjennelse 27. mai 2019 – slutningen punkt 2 og 3 – oppheves.

Ragnhild Noer
(sign.)

Wilhelm Matheson
(sign.)

Per Erik Bergsjø
(sign.)